

**LUAREA DE MITĂ DE CĂTRE UN PARTICIPANT LA UN EVENIMENT SPORTIV
SAU LA UN EVENIMENT DE PARIAT. DAREA DE MITĂ UNUI PARTICIPANT
LA UN EVENIMENT SPORTIV SAU LA UN EVENIMENT DE PARIAT.
ANALIZĂ DE DREPT PENAL**

Vitalie STATI

Universitatea de Stat din Moldova

Articolul de față este consacrat analizei juridico-penale a infracțiunilor prevăzute la art.333 „Luarea de mită” și la art.334 „Darea de mită” din Codul penal. Analiza este făcută prin prisma legilor nr.78/2012 și nr.38/2013. Atenție prioritară se acordă luării de mită de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat, precum și dării de mită unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat. În acest scop, au fost supuse investigării: obiectul juridic special; obiectul material sau imaterial; victima; conținutul faptei prejudiciabile; momentul de consumare a infracțiunii; forma și tipul vinovăției; motivul și scopul infracțiunii; condițiile generale și speciale ale subiectului infracțiunii; circumstanțele agravante. Nu în ultimul rând, este analizată relația dintre art.242¹ „Manipularea unui eveniment” din Codul penal și art.334 CP RM.

Cuvinte-cheie: luare de mită, dare de mită, persoană mituită, mituitor, participant la un eveniment sportiv, participant la un eveniment de pariat.

**THE TAKING OF BRIBE BY A PARTICIPANT IN A SPORT EVENT OR A BETTING EVENT.
THE GIVING OF BRIBE TO A PARTICIPANT IN A SPORT EVENT OR A BETTING EVENT.
A PENAL LAW ANALYSIS**

This article is devoted to the juridical-penal analysis of the offences referred to at art.333 "The taking of bribe" and art.334 "The giving of bribe" from the Penal Code. The analysis is performed considering the adoption of Law nr.78/2012 and Law nr.38/2013. Priority attention is given to the taking of bribe by a participant in a sport event or a betting event, as well as to the giving of bribe to a participant in a sport event or a betting event. To this end, have undergone investigation the special juridical object, the material or immaterial object, the victim, the content of the prejudicial act, the moment of the offence consumption, the form and type of the guilt, the reason and purpose of the offence, the general and special conditions of the subject of the offence, the aggravating circumstances. Finally yet importantly, there is analyzed the relationship between art.242¹ "The manipulation of an event" from the Penal Code and art.334 PC RM.

Keywords: the taking of bribe, the giving of bribe, the bribed, the briber, the participant in a sport event, the participant in a betting event.

La 12.04.2012, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova [3] (în continuare – Legea nr.78/2012). Conform art.5 al acestei legi, dispoziției de la alin.(1) art.333 „Luarea de mită” din Codul penal i-a fost atribuit următorul conținut: „Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către un arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia”.¹ Potrivit art.6 al aceleiași legi, dispoziției de la alin.(1) art.334 „Darea de mită” din Codul penal i-a fost atribuit următorul conținut: „Promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unui arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, unei persoane care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație

¹ Amintim că până la intrarea în vigoare a Legii nr.78/2012 dispoziția de la alin.(1) art.333 CP RM a avut următorul conținut: „Luarea de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală a mitei sub formă de bani, titluri de valoare, alte bunuri sau avantaje patrimoniale, acceptarea de servicii, privilegii sau avantaje, ce nu i se cuvin, pentru a îndeplini sau nu ori de a întârzia sau grăbi îndeplinirea unei acțiuni în interesul mituitorului sau al persoanelor pe care le reprezintă, dacă asemenea acțiune intră în obligațiile de serviciu ale mituitului”.

de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale sau contrar acesteia".²

Ulterior, la 21.03.2013, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative [4] (în continuare – Legea nr.38/2013). În conformitate cu art.2 și 3 din această lege, dispozițiile de la alin.(1) art.333 și de la alin.(1) art.334 CP RM au fost completate.

Făcând o comparație între variantele în vigoare ale acestor dispoziții și variantele dispozițiilor de la alin.(1) art.333 și alin.(1) art.334 CP RM de până la intrarea în vigoare a Legii nr.38/2013, putem remarca elementul de noutate pe care-l aduce respectiva completare. Astfel, potrivit variantelor în vigoare ale alin.(1) art.333 și alin.(1) art.334 CP RM, răspunderea este stabilită, printre altele, pentru: 1) pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea unor oferte ori promisiuni din partea acestora pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat (alin.(1) art.333 CP RM); 2) promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru acesta sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat (alin.(1) art.334 CP RM).

Luând în considerare remanierele legislative menționate mai sus, în continuare vom analiza caracteristicile infracțiunilor prevăzute la art.333 și 334 CP RM. Atenție prioritară va fi acordată luării de mită de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat, precum și dării de mită unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat.

1. Luarea de mită de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat

În art.333 CP RM, sub aceeași denumire marginală de luare de mită sunt reunite patru variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiuni.

Luarea de mită în prima variantă-tip este incriminată la alin.(1) art.333 CP RM: pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către un arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală sau de către o persoană care lucrează pentru o astfel de organizație, de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea unor oferte ori promisiuni din partea acestora pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni fiind în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

Prima variantă agravată de infracțiune, consemnată la lit.b) alin.(2) art.333 CP RM, presupune săvârșirea infracțiunii specificate la alineatul (1) de două sau mai multe persoane.

Potrivit lit.c) alin.(2) art.333 CP RM, cea de-a doua variantă-tip de infracțiune constă în extorcarea, personal sau prin mijlocitor, de către un arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală sau de către o persoană care lucrează pentru o astfel de organizație, de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni fiind în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

În corespundere cu lit.d) alin.(2) art.333 CP RM, cea de-a treia variantă-tip de infracțiune se exprimă în pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către un arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală sau de către o persoană care lucrează pentru o astfel de organizație, de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje

² Este cazul să amintim că până la intrarea în vigoare a Legii nr.78/2012 dispoziția de la alin.(1) art.334 CP RM a avut un conținut mai mult decât sumar: „Darea de mită”.

sub orice formă, ce nu i se cuvin – dacă acestea se exprimă în proporții mari – pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora – dacă acestea se exprimă în proporții mari – pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni fiind în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

În conformitate cu lit.a) alin.(3) art.333 CP RM, cea de-a patra variantă-tip de infracțiune constă în pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de către un arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală sau de către o persoană care lucrează pentru o astfel de organizație, de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin – dacă acestea se exprimă în proporții deosebit de mari – pentru sine sau pentru o altă persoană, sau acceptarea ofertei ori promisiunii acestora – dacă acestea se exprimă în proporții mari – pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni fiind în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

În sfârșit, cea de-a doua variantă agravată de infracțiune, consemnată la lit.b) alin.(3) art.333 CP RM, presupune că infracțiunile prevăzute la alineatele (1) sau (2) sunt săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale.

După această trecere în revistă a aspectelor tehnico-legislative ale infracțiunilor prevăzute la art.333 CP RM, vom menționa că *obiectul juridic special* al **infracțiunii specificate la alin.(1) art.333 CP RM** îl constituie relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sectorul privat, care presupune respectarea de către un arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat³ a obligației de a pretinde, accepta sau primi remunerația în strictă conformitate cu legea.

Obiectul material sau imaterial al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.333 CP RM îl reprezintă remunerația ilicită. Aceasta se exprimă în bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin persoanei mituite.

Condiția necesară în vederea aplicării alin.(1) art.333 CP RM este ca bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele sub orice formă să nu i se cuvină persoanei mituite. Ceea ce înseamnă că remunerația pretinsă, acceptată sau primită nu este legal datorată persoanei în cauză. Altfel spus, este indispensabil ca, reieșind din reglementările normative în vigoare, persoana mituită să nu fie îndrituită a pretinde, a accepta sau a primi o astfel de remunerație. Remunerația este necuvenită și atunci când se pretinde, se acceptă sau se primește peste ceea ce este datorat.

Din cele evocate mai sus se desprinde o altă condiție: caracterul gratuit al bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă pretinse, acceptate sau primite de către persoana mituită. În alți termeni, persoana mituită nu-i achită mituitorului valoarea bunurilor, serviciilor, privilegiilor sau avantajelor sub orice formă pretinse, acceptate sau primite.

Pe lângă aceasta, se cere ca remunerația ilicită să constituie un contraechivalent al conduitei pe care persoana mituită se angajează să o aibă, adică un contraechivalent al îndeplinirii sau neîndeplinirii, al întârzierii sau grăbirii îndeplinirii unei acțiuni fie în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat. Deci, remunerația ilicită trebuie să aibă un caracter de retribuție, să constituie plata sau răsplata în vederea efectuării unui act determinat, arătat în mod explicit.

Legea nu cere existența unei anumite proporții, a unei echivalențe riguroase între remunerația ilicită și actul persoanei mituite. Însă, legea impune implicit ca remunerația ilicită să fie aptă de a mitui, să fie serioasă. De aceea, dacă între remunerația ilicită pretinsă, acceptată sau primită și actul determinat există o vădită disproporție în sensul că actul determinat depășește cu mult în valoare sau importanță acea remunerație, atunci caracterul de retribuție, de contraechivalent poate fi exclus.

Dacă arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu ori persoana care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori

³ *Brevitatis causa*, în continuare vom utiliza sintagma „persoana mituită” pentru a desemna: arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu; persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație; participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat.

participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariari pretinde, acceptă sau primește remunerația ilicită nu cu titlu de contraechivalent al conduitei pe care aceasta se angajează să o aibă, atunci cele săvârșite vor constitui nu infracțiunea specificată la alin.(1) art.333 CP RM, dar, eventual, o altă faptă (de exemplu, una dintre faptele prevăzute la art.335 CP RM).

În contextul infracțiunii specificate la alin.(1) art.333 CP RM, nu putem vorbi despre o mărime minimă a remunerației ilicite. Totuși, în cazul în care mărimea unei asemenea remunerații este mult prea redusă, poate opera prevederea de la alin.(2) art.14 CP RM: „Nu constituie infracțiune acțiunea sau inacțiunea care, deși, formal, conține semnele unei fapte prevăzute de prezentul Cod, dar, fiind lipsită de importanță, nu prezintă gradul prejudiciabil al unei infracțiuni”. În ipoteza dată, nu-și găsește aplicare art.315 „Primirea de recompensă nelegitimă sau de folos material” din Codul contravențional, întrucât această normă stabilește răspunderea pentru o faptă ce afectează exclusiv activitatea autorităților publice.

În ipoteza infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.333 CP RM, este esențial ca valoarea exprimată în bani a remunerației ilicite să nu depășească 2500 unități convenționale. În caz contrar, răspunderea se va aplica în conformitate cu lit.d) alin.(2) art.333 CP RM.

Datorită specificului său, infracțiunea specificată la alin.(1) art.333 CP RM nu are victimă.

Latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.333 CP RM constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de pretindere, acceptare sau primire, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană, ori de acceptare a ofertei ori promisiunii de asemenea foloase.

Acțiunea prejudiciabilă specificată la alin.(1) art.333 CP RM cunoaște următoarele patru modalități normative cu caracter alternativ: 1) pretinderea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin persoanei mituite; 2) acceptarea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin persoanei mituite; 3) primirea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin persoanei mituite; 4) acceptarea ofertei ori promisiunii de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin persoanei mituite.

Pretinderea presupune cererea stăruitoare (insistentă) sau formularea unei pretenții vizând bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite. La rândul său, acceptarea se exprimă, după caz, în: 1) consimțirea dării de către mituitor de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite; 2) aprobarea ofertei ori promisiunii de către mituitor de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite. În fine, primirea se exprimă în luarea în posesiune, obținerea, încasarea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin persoanei mituite.

Pentru calificarea faptei în corespundere cu alin.(1) art.333 CP RM, nu are importanță dacă pretinderea, acceptarea sau primirea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, ori acceptarea ofertei ori promisiunii de asemenea foloase se face personal sau prin intermediul unei alte persoane. În ultima ipoteză, intermediarul (mijlocitorul) îndeplinește rolul de complice la infracțiunea specificată la alin.(1) art.333 CP RM.

Infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.333 CP RM este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul pretinderii, acceptării sau primirii în întregime a remunerației ilicite.

În ipoteza în care infracțiunea specificată la alin.(1) art.333 CP RM nu-și produce efectul din cauze independente de voința persoanei mituite (adică, nu se reușește pretinderea, acceptarea sau primirea integrală de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, ori acceptarea integrală a ofertei sau promisiunii de asemenea foloase), cele comise urmează a fi calificate potrivit art.27 și alin.(1) art.333 CP RM. De exemplu, în cazul unei infracțiuni prelungite – când, în vederea realizării aceleiași intenții infracționale, persoana mituită pretinde, acceptă sau primește remunerația ilicită nu deodată, dar în tranșe – vom fi în prezența tentativei la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.333 CP RM, dacă, din cauze independente de voința respectivei persoane, aceasta va pretinde, va accepta sau va primi doar o parte din acea remunerație.

Latura subiectivă a infracțiunii specificate la alin.(1) art.333 CP RM se caracterizează prin intenție directă. În cele mai frecvente cazuri, motivul infracțiunii în cauză se exprimă în interesul material sau în năzuința de a obține unele avantaje nepatrimoniale.

Scopul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.333 CP RM este un scop special. Se are în vedere scopul îndeplinirii, al neîndeplinirii, al întârzierii îndeplinirii sau al grăbirii îndeplinirii – în interesul mituitului sau al persoanelor pe care le reprezintă – de către persoana mituită a unei acțiuni în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

În ipoteza în care persoana mituită este participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat, acest scop se poate concretiza în scopul întreprinderii – în interesul mituitului sau al persoanelor pe care le reprezintă – de către persoana mituită a unei acțiuni care ar produce un efect viciat asupra evenimentului respectiv. Acțiunile participantului la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat ar produce un efect viciat asupra respectivului eveniment în oricare din următoarele două ipoteze: 1) ar fi deviat cursul firesc al întregului eveniment sportiv sau de pariat, al unei anumite părți a respectivului eveniment sau chiar al unor elemente separate ale evenimentului sportiv sau de pariat; 2) ar fi denaturat rezultatul final al respectivului eveniment.

Accentuăm că prevederea de la alin.(1) art.333 CP RM este aplicabilă chiar și atunci când scopul făptuitorului este ca persoana mituită să îndeplinească – la cea mai înaltă capacitate și cu randamentul cel mai mare – o acțiune în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat. Or, în această ipoteză, contează că îndeplinirea unei acțiuni – la cea mai înaltă capacitate și cu randamentul cel mai mare – urmează a se face în schimbul unei remunerații ilicite.

Pentru aplicarea răspunderii în conformitate cu alin.(1) art.333 CP RM, nu este indispensabilă realizarea scopului enunțat în dispoziția acestei norme.

Prevederea de la alin.(1) art.333 CP RM nu poate fi aplicată dacă remunerația ilicită este pretinsă, acceptată sau primită după îndeplinirea sau neîndeplinirea, întârzierea sau grăbirea îndeplinirii unei acțiuni în interesul mituitului sau al persoanelor pe care le reprezintă, dacă o asemenea acțiune fie ține de exercitarea funcției mituitului sau este contrară funcției în cauză, fie este îndeplinită în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat. Or, în ipoteza dată, lipsește unul dintre semnele obligatorii ale componenței infracțiunii specificate la alin.(1) art.333 CP RM, anume – scopul infracțiunii: la momentul îndeplinirii sau neîndeplinirii, întârzierii sau grăbirii îndeplinirii unei acțiuni în interesul mituitului sau al persoanelor pe care le reprezintă – dacă o asemenea acțiune fie ține de exercitarea funcției mituitului sau este contrară funcției în cauză, fie este îndeplinită în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat – arbitrul ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat urmărește un alt scop decât cel prevăzut la alin.(1) art.333 CP RM. Chiar dacă arbitrul ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori persoana care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat obține respectiva remunerație ilicită, ea o obține nu pentru a îndeplini sau nu ori pentru a întârzi sau grăbi îndeplinirea unei acțiuni în interesul mituitului sau al persoanelor pe care le reprezintă, dacă o asemenea acțiune fie ține de exercitarea funcției mituitului sau este contrară funcției în cauză, fie este îndeplinită în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat. Pentru că acțiunea în cauză deja a fost îndeplinită (nu a fost îndeplinită; întârziată; grăbită). În lipsa scopului specific infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.333 CP RM, o asemenea faptă poate fi sancționată, eventual, doar în plan disciplinar.

Subiectul infracțiunii specificate la alin.(1) art.333 CP RM este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani. În plus, subiectul trebuie să aibă una din următoarele calități speciale: 1) arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu; 2) persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală; 3) persoană care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală; 4) participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat.

În cele ce urmează, luând în considerare tema studiului de față, vom analiza conținutul noțiunilor „participant la un eveniment sportiv” și „participant la un eveniment de pariat”.

Pentru a cunoaște semantismul primei dintre aceste noțiuni, este necesar să stabilim înțelesul noțiunii „eveniment sportiv”.

Conform alin.(2) art.1 al Legii Republicii Moldova cu privire la cultura fizică și sport, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 25.03.1999 [2], „sportul este o parte componentă a culturii fizice, o sferă specifică de activitate, orientată spre dezvoltarea posibilităților extreme ale omului în condiții competiționale și în

procesul sportiv-pedagogic”. Luând aceasta în considerare, prin „participant la evenimentul sportiv” trebuie de înțeles persoana (sportivul) sau echipa implicată într-un eveniment ce presupune realizarea unei activități orientate spre dezvoltarea posibilităților extreme ale omului în condiții competiționale sau în procesul sportiv-pedagogic.

Pentru calificarea faptei în baza alin.(1) art.333 CP RM, nu are importanță rangul de concurs oficial la care se raportează evenimentul sportiv.

Astfel, de exemplu, în acord cu Clasificația Sportivă Unică a Republicii Moldova pe anii 2010-2013 [5], prin „concursuri oficiale” se are în vedere concursurile incluse anual în Calendarul acțiunilor sportive internaționale al autorităților administrative publice centrale de specialitate, în calendarele organizațiilor sportive internaționale, în calendarele structurilor din Republica Moldova coordonate cu federațiile sportive naționale de specialitate. În același act normativ se stabilesc următoarele ranguri pentru concursurile oficiale: Jocurile Olimpice; Jocurile Paraolimpice; campionatele mondiale; cupele mondiale; campionatele europene; cupele europene; concursurile internaționale după lista aprobată de Comisia republicană de conferire a titlurilor și categoriilor sportive; universiadele și cupele Republicii Moldova; concursurile republicane locale.

Pentru calificarea faptei în baza alin.(1) art.333 CP RM, nu contează titlul sau categoria participantului la evenimentul sportiv. Potrivit Clasificației Sportive Unice a Republicii Moldova pe anii 2010-2013, sportivilor li se conferă: 1) titlurile sportive de: a) Maestru Emerit al Sportului; b) Maestru Internațional al Sportului; c) Mare Maestru Internațional; d) Maestru al Sportului; 2) categoriile sportive de: a) candidat în maeștri ai sportului; b) categoria I; c) categoria a II-a; d) categoria a III-a; e) categoria I juniori; f) categoria a II-a juniori; g) categoria a III-a juniori.

În cele ce urmează, vom stabili înțelesul noțiunii „participant la un eveniment de pariat”. În Legea Republicii Moldova cu privire la jocurile de noroc, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 18.02.1999 [1], participantul la un eveniment de pariat este numit „jucător”. Conform alin.(1) art.5 al acestei legi, jucător este persoana care a plătit participarea sa la joc și are dreptul să primească câștigul prevăzut de regulile jocului.

Din art.42 al Legii cu privire la jocurile de noroc aflăm că, pentru desfășurarea pariurilor nemijlocit la competiții sportive și la alte competiții și acțiuni, este necesar acordul organizatorilor competițiilor și acțiunilor de a folosi rezultatele lor.

Așadar, evenimentele de pariat, în care sunt implicați participanții la evenimentele de pariat, pot avea sau nu un caracter sportiv. Evenimente de pariat care nu au un caracter sportiv sunt: premiile Oscar sau alte premii de film; Miss World; Eurovision; concursurile și emisiunile TV de muzică; reality show-rile TV; evenimentele politice; evenimentele financiare etc.

O altă precizare pe care o facem este că, într-un eveniment sportiv, sunt vizați în mod obligatoriu oameni, priviți ca indivizi sau reuniți în cadrul unor echipe. Or, conform art.1 al Legii cu privire la cultura fizică și sport, sportul este o parte componentă a culturii fizice (alin.(2)); cultura fizică este un domeniu al culturii societății, orientat spre menținerea și fortificarea sănătății, dezvoltarea calităților fizice, morale și intelectuale ale omului.

În contrast, într-un eveniment de pariat, care nu are un caracter sportiv, este posibil să nu fie vizați oameni. Mai precis, este posibil să fie vizate animale (de exemplu, cursele de câini) sau să nu fie vizați nici oameni, nici animale (de exemplu, un eveniment astronomic). Cu toate acestea, în sensul alin.(1) art.333 CP RM, oamenii sunt cei considerați participanți atât la un eveniment sportiv, cât și la un eveniment de pariat. Acești oameni sunt cei mituiți pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

În general, reieșind din definiția legislativă a noțiunii „pariuri”⁴, prin „participant la evenimentul de pariat” trebuie de înțeles persoana care ia parte la evenimentul ce îndeplinește următoarele condiții: a) se desfășoară sau nu în conformitate cu regulile sportului; b) are un caracter real sau ireal; c) presupune că participantul la eveniment mizează pe caracterul real sau ireal al acestuia; d) presupune că rezultatul pariului este generat parțial de elemente aleatorii; e) este obiectul unei convenții prin care fiecare dintre participanți, care susțin lucruri contrare într-o dispută, se obligă să ofere o compensație materială aceluia participant care se va dovedi că are dreptate.

⁴ În corespundere cu lit.b) alin.(1) art.3 al Legii cu privire la jocurile de noroc, pariurile sunt acele jocuri de noroc al căror rezultat este generat parțial de elemente aleatorii, când jucătorul mizează pe caracterul real sau ireal al unui oarecare eveniment, iar organizatorul jocului se obligă să plătească câștigătorului suma câștigului.

În alt context, menționăm că **circumstanța agravantă consemnată la lit.b) alin.(2) art.333 CP RM** presupune o pluralitate de făptuitori la săvârșirea infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.333 CP RM. Precizăm că infracțiunea specificată la alin.(1) art.333 CP RM este o infracțiune cu componentă specială. Persoana, care nu are semnele subiectului infracțiunii cu componentă specială, nu o poate săvârși. De aceea, circumstanța agravantă consemnată la lit.b) alin.(2) art.333 CP RM nu este aplicabilă în următoarele două ipoteze: 1) infracțiunea este săvârșită de o persoană având semnele subiectului infracțiunii, împreună cu o persoană care nu are astfel de semne; 2) infracțiunea este săvârșită de o persoană având semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane care nu are astfel de semne. Circumstanța agravantă în cauză este aplicabilă numai în ipoteza în care persoanele, care săvârșesc infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.324 CP RM, au calitatea specială de persoane publice sau de persoane publice străine.

Răspunderea poate fi aplicată în baza lit.b) alin.(2) art.333 CP RM cu condiția că toți arbitrii aleși sau numiți să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori toate persoanele care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală sau toate persoanele care lucrează pentru o astfel de organizație, ori toți participanții la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat pretind, acceptă sau primesc o parte din remunerația ilicită și îndeplinesc (nu îndeplinesc; grăbesc; întârzie) acțiuni concrete în favoarea mituitorului, prin folosirea atribuțiilor lor. Or, toți coautorii trebuie să participe la executarea laturii obiective a infracțiunii specificate la lit.b) alin.(2) art.333 CP RM.

În altă ordine de idei, **obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM** are un caracter multiplu: obiectul juridic principal îl formează relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sectorul privat, care presupune respectarea de către un arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori de către o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori de către un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat a obligației de a pretinde remunerația în strictă conformitate cu legea; obiectul juridic secundar îl constituie relațiile sociale cu privire la integritatea corporală, sănătatea sau libertatea psihică (morală) a persoanei.

Obiectul material sau imaterial al infracțiunii specificate la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM îl reprezintă remunerația ilicită, concretizată în bunurile, serviciile, privilegiile, avantajele ce nu i se cuvin persoanei mituite.

În ipoteza în care extorcarea se concretizează în aplicarea violenței, corpul persoanei constituie obiectul material secundar al infracțiunii specificate la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM.

Victimă a infracțiunii prevăzute la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM este cel cărui îi sunt extorcate – de către persoana mituită, personal sau prin mijlocitor – bunuri, servicii, privilegiile sau avantaje sub orice formă, pentru aceasta sau pentru o altă persoană, pentru a o face să îndeplinească sau nu ori să întârzie sau să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

Latura obiectivă a infracțiunii specificate la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunea de extorcare, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegiile sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, pentru aceasta sau pentru o altă persoană.

Pot fi deosebite următoarele trei modalități faptice de extorcare: 1) punerea victimei într-o situație care o impune să-i transmită persoanei mituite remunerația ilicită, pentru a preîntâmpina producerea efectelor nefaste pentru interesele legitime ale victimei; 2) amenințarea cu lezarea intereselor legitime ale victimei (nu lezarea efectivă), în cazul în care aceasta nu-i transmite persoanei mituite remunerația ilicită; 3) nesatisfacerea solicitării victimei, astfel încât aceasta este nevoită să transmită remunerația ilicită către persoana mituită, pentru a evita lezarea intereselor sale legitime. Această clasificare nu influențează asupra calificării faptei conform lit.c) alin.(2) art.333 CP RM, însă poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei.

Pentru calificarea celor săvârșite în baza lit.c) alin.(2) art.333 CP RM, nu contează dacă extorcarea de bunuri, servicii, privilegiile sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin persoanei mituite, se realizează direct, de către persoana mituită însăși, sau indirect, prin intermediul unei alte persoane. În ce privește rolul intermediarului (mijlocitorului), acesta este complice la infracțiunea prevăzută la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM.

Infracțiunea specificată la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul extorcării în întregime a remunerației ilicite.

Latura subiectivă a infracțiunii specificate la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM se caracterizează prin intenție directă. Motivul infracțiunii date se exprimă, de cele mai multe ori, în interesul material sau în năzuința de a obține unele avantaje nepatrimoniale.

Scopul infracțiunii prevăzute la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM este un scop special, fiind desemnat prin sintagma „pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni fiind în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat”. În vederea percepției esenței juridice a scopului în cauză, facem trimitere la explicațiile privind scopul infracțiunii specificate la alin.(1) art.333 CP RM.

Subiectul infracțiunii prevăzute la lit.c) alin.(2) art.333 CP RM este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii faptei a atins vârsta de 16 ani. De asemenea, subiectul trebuie să aibă una din următoarele calități speciale: 1) arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu; 2) persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală; 3) persoana care lucrează pentru o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală; 4) participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat. Cu privire la conținutul noțiunilor „participant la un eveniment sportiv” și „participant la un eveniment de pariat”, facem trimitere la explicațiile corespunzătoare privind subiectul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.333 CP RM.

În ipoteza *infracțiunii specificate la lit.d) alin.(2) art.333 CP RM*, valoarea exprimată în bani a remunerației ilicite, care constituie obiectul material sau imaterial al infracțiunii, trebuie să depășească 2500 unități convenționale. În același timp, în cazul *infracțiunii prevăzute la lit.a) alin.(3) art.333 CP RM*, valoarea exprimată în bani a remunerației ilicite, care constituie obiectul material sau imaterial al infracțiunii, trebuie să depășească 5000 unități convenționale.

În ce privește *circumstanța agravantă consemnată la lit.b) alin.(3) art.333 CP RM*, precizăm doar că infracțiunea poate fi săvârșită în interesul unei organizații criminale atât de către un membru al acesteia (din proprie inițiativă sau la însărcinarea organizației respective), cât și de către o persoană care nu este membru al organizației criminale (la însărcinarea acesteia). Aceleași principii pot fi aplicate la interpretarea noțiunii „în interesul unui grup criminal organizat”.

2. Darea de mită unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat

În art.334 CP RM – sub aceeași denumire marginală de dare de mită – sunt reunite trei variante-tip de infracțiuni și două variante agravate de infracțiuni.

Astfel, prima variantă-tip de infracțiune, specificată la alin.(1) art.334 CP RM, constă în promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unui arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, unei persoane care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală sau unei persoane care lucrează pentru o astfel de organizație, unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni fiind în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

Prima variantă agravată de infracțiune, consemnată la lit.b) alin.(2) art.334 CP RM, presupune că infracțiunea prevăzută la alineatul (1) este săvârșită de două sau mai multe persoane.

Cea de-a doua variantă-tip de infracțiune, specificată la lit.c) alin.(2) art.334 CP RM, se exprimă în promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unui arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, unei persoane care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală sau unei persoane care lucrează pentru o astfel de organizație, unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin – dacă acestea se exprimă în proporții mari – pentru sine sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni fiind în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

Cea de-a treia variantă-tip de infracțiune, prevăzută la lit.a) alin.(3) art.334 CP RM, constă în promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unui arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, unei persoane care gestionează o organizație comercială, obștească ori o altă organizație nestatală sau unei persoane care lucrează pentru o astfel de organizație, unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin – dacă acestea se exprimă în proporții deosebit de mari – pentru sine sau pentru o altă persoană, pentru a îndeplini sau nu, pentru a întârzia sau a grăbi îndeplinirea unei acțiuni fiind în exercițiul funcției sale sau contrar acesteia, fie în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

Cea de-a doua variantă agravată de infracțiune, consemnată la lit.b) alin.(3) art.334 CP RM, presupune că infracțiunile specificate la alineatul (1) sau (2) sunt săvârșite în interesul unui grup criminal organizat sau al unei organizații criminale.

În fine, la alin.(4) art.334 CP RM se stabilește că persoana care a dat mită este liberată de răspundere penală dacă mita i-a fost extorcată sau dacă persoana s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea.

După această trecere în revistă a aspectelor tehnico-legislative ale infracțiunilor prevăzute la art.334 CP RM, vom menționa că *obiectul juridic special* al **infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.334 CP RM** îl formează relațiile sociale cu privire la buna desfășurare a activității de serviciu în sectorul privat, care este incompatibilă cu săvârșirea unor fapte de mituire a arbitrilor aleși sau numiți să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori a persoanelor care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori a participanților la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat.

Obiectul material sau imaterial al infracțiunii specificate la alin.(1) art.334 CP RM are același conținut cu obiectul material sau imaterial al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.333 CP RM.

Datorită specificului său, infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.334 CP RM nu are victimă.

Latura obiectivă a infracțiunii specificate la alin.(1) art.334 CP RM constă în fapta prejudiciabilă care se exprimă în acțiunea de promisiune, oferire sau dare, personal sau prin mijlocitor, unui arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori unei persoane care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru aceasta sau pentru o altă persoană.

Acțiunea prejudiciabilă specificată la alin.(1) art.334 CP RM cunoaște următoarele trei modalități normative cu caracter alternativ: 1) promisiunea unei persoane mituite de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin; 2) oferirea unei persoane mituite de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin; 3) darea unei persoane mituite de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin.

Promisiunea reprezintă angajamentul pe care mituitorul și-l asumă față de persoana mituită de a-i transmite în viitor – într-un termen determinat sau nedeterminat – remunerația ilicită, dacă acea persoană mituită va acționa în sensul dorit de mituitor. La rândul său, oferirea se exprimă în prezentarea, etalarea, înfățișarea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin persoanei mituite. În fine, darea constituie înmânarea, remiterea, predarea efectivă a remunerației ilicite de către mituitor către persoana mituită.

Infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.334 CP RM se poate comite personal sau prin mijlocitor. În ultimul caz, mijlocitorul acționează în numele mituitorului și cu intenția de a-l sprijini, având calitatea de complice la infracțiunea specificată la alin.(1) art.334 CP RM.

Dacă o persoană ia de la mituitor anumite foloase, chipurile pentru a le transmite arbitrului ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori persoanei care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori participantului la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat în calitate de recompensă ilicită, dar, neavând intenția de a proceda astfel, le sustrage, atunci fapta mijlocitorului fictiv va reprezenta una dintre infracțiunile prevăzute la art.190 CP RM. Bineînțeles, aceasta nu are niciun impact asupra calificării faptei celui care transmite acea recompensă – ca tentativă la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.334 CP RM. Or, această persoană nu conștientizează că este înșelată, că cel cărui îi transmite recompensa ilicită nu dorește să mijlocească remunerarea ilicită. În aceleași circumstanțe, dacă mituitorul transmite mijlocitorului recompensa ilicită, iar ultimul, înșelând mituitorul, își lasă o parte din această recompensă, transmițând restul sumei arbitrului ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori persoanei care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori participantului la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat, acțiunile mijlocitorului vor constitui infracțiunea specificată la alin.(5) art.42 și la alin.(1) art.334 CP RM, alături de una dintre infracțiunile prevăzute la art.190 CP RM.

Infracțiunea specificată la alin.(1) art.334 CP RM este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul promisiunii, oferirii sau dării în întregime a recompensei ilicite.

În situația în care infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.334 CP RM nu-și produce efectul din cauze independente de voința făptuitorului (adică, nu se reușește promisiunea, oferirea sau darea integrală a recompensei

ilicite), cele comise urmează a fi calificate potrivit art.27 și alin.(1) art.334 CP RM. De exemplu, în cazul unei infracțiuni prelungite – când, în vederea realizării aceleiași intenții infracționale, făptuitorul promite, oferă sau dă recompensa ilicită nu deodată, dar în tranșe – vom fi în prezența tentativei la infracțiunea specificată la alin.(1) art.334 CP RM, dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, acesta va promite, va oferi sau va da numai o parte din acea recompensă ilicită.

Latura subiectivă a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.334 CP RM se caracterizează prin intenție directă. Motivele infracțiunii în cauză se exprimă în: năzuința de a obține unele avantaje nepatrimoniale; dorința de a-și ajuta persoana apropiată; interesul material etc.

Scopul infracțiunii specificate la alin.(1) art.334 CP RM este același ca și scopul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.333 CP RM. De aceea, facem trimitere la explicațiile corespunzătoare.

Pentru aplicarea răspunderii în conformitate cu alin.(1) art.334 CP RM, nu este obligatoriu ca scopul infracțiunii să fie realizat.

Promisiunea, oferirea sau darea recompensei ilicite persoanei mituite este direct legată de anumite acțiuni care fie țin de exercitarea funcției unei astfel de persoane ori sunt contrare funcției în cauză, fie se desfășoară în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat. Exercitarea funcției de către persoana mituită presupune tot ceea ce cade în seama unor astfel de persoane în conformitate cu normele ce reglementează, guvernează serviciul respectiv ori este inerent naturii acestuia.

Dacă acțiunea – în vederea îndeplinirii (neîndeplinirii; grăbirii; întârzierii) careia persoanei mituite i s-a promis, i s-a oferit sau i s-a dat recompensa ilicită – nu ține de exercitarea funcției unei astfel de persoane, ori nu este contrară funcției în cauză, ori nu se desfășoară în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat, cele comise de mituitor urmează a fi calificate ca tentativă la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.334 CP RM. Aceasta întrucât acțiunea intenționată a mituitorului a fost îndreptată nemijlocit spre comiterea infracțiunii în cauză, vizând o acțiune care ține de exercitarea de către persoana mituită a funcției sale, ori nu este contrară funcției în cauză, ori se desfășoară în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat, însă, din cauze independente de voința mituitorului, această acțiune nu și-a produs efectul. Totodată, în ipoteza analizată, fapta arbitruului ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori a persoanei care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori a participantului la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat va constitui una dintre infracțiunile specificate la art.190 CP RM.

Nu este posibilă aplicarea alin.(1) art.334 CP RM, nici a unei alte norme, atunci când recompensa ilicită este promisă, oferită sau dată după îndeplinirea sau neîndeplinirea, întârzierea sau grăbirea îndeplinirii unei acțiuni în interesul mituitorului sau al persoanelor pe care le reprezintă, dacă o asemenea acțiune ține de exercitarea de către mituit a funcției sale, ori este contrară funcției în cauză, ori se desfășoară în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat.

În situația în care făptuitorul promite, oferă sau dă o recompensă unei persoane particulare, considerând eronat că aceasta este un arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori o persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori un participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat – care îi va îndeplini sau nu, va întârzia sau va grăbi îndeplinirea unei acțiuni în interesul făptuitorului sau al persoanelor pe care le reprezintă – deși, de fapt, acelei persoane îi lipsea calitatea de arbitru ales sau numit să soluționeze prin arbitraj un litigiu, ori de persoană care gestionează o organizație comercială, obștească sau o altă organizație nestatală sau care lucrează pentru o astfel de organizație, ori de participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat, ne vom afla în prezența tentativei la infracțiunea prevăzută la alin.(1) art.334 CP RM.

Subiectul infracțiunii specificate la alin.(1) art.334 CP RM este: 1) persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică (cu excepția autorității publice). Nu se cere ca subiectul să aibă vreo calitate specială.

În corespundere cu alin.(4) art.334 CP RM, persoana care a dat mită este liberată de răspundere penală în oricare din următoarele două ipoteze: 1) mita i-a fost extorcată; 2) această persoană s-a autodenunțat neștiind că organele de urmărire penală sunt la curent cu infracțiunea săvârșită de ea.

În fond, înțelesul noțiunilor utilizate la alin.(2) și (3) art.334 CP RM nu este cunoscut din investigațiile asupra variantelor de infracțiuni prevăzute la alin.(2) și (3) art.333 CP RM. Urmează doar să fie făcută o ajustare la esența juridică a infracțiunilor prevăzute la art.334 CP RM.

Finalmente, luând în considerare tema studiului de față, nu putem trece cu vederea *relația dintre art.242¹ „Manipularea unui eveniment” din Codul penal și art.334 CP RM.*

Or, promisiunea, oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană (ipoteză care este menționată la art.334 CP RM) ar părea să reprezinte un caz particular al influențării unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat (ipoteză care este menționată la art.242¹ CP RM). Înseamnă oare aceasta că, în situația examinată, art.334 CP RM îndeplinește rolul de normă specială în raport cu art.242¹ CP RM?

Răspunsul la această întrebare este negativ. Or, conform art.242¹ CP RM, scopul imediat al făptuitorului⁵ este ca participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat să întreprindă acțiuni care ar produce un efect viciat asupra evenimentului respectiv. În contrast, potrivit art.334 CP RM, scopul unic al făptuitorului este ca participantul la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat să îndeplinească sau nu, să întârzie sau să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în cadrul unui eveniment sportiv sau al unui eveniment de pariat. Remarcăm că, de această dată, art.242¹ CP RM ar părea să fie o normă specială în raport cu art.334 CP RM.

Din această analiză comparativă a art.242¹ și a art.334 CP RM formulăm următoarele concluzii:

- 1) art.242¹ CP RM nu este o normă specială în raport cu art.334 CP RM, iar art.334 CP RM nu este o normă specială în raport cu art.242¹ CP RM;
- 2) infracțiunile prevăzute la art.242¹ și 334 CP RM nu pot forma un concurs ideal;
- 3) atât art.242¹ CP RM, cât și art.334 CP RM au sfere de aplicare distincte;
- 4) în sensul art.242¹ CP RM, influențarea unui participant la un eveniment sportiv sau la un eveniment de pariat nu se poate concretiza în promisiunea, oferirea sau darea de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă ce nu i se cuvin unui asemenea participant.

Bibliografie:

1. Legea Republicii Moldova cu privire la jocurile de noroc, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 18.02.1999. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1999, nr.50-52.
2. Legea Republicii Moldova cu privire la cultura fizică și sport, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 25.03.1999. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1999, nr.83-86.
3. Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 12.04.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.99-102.
4. Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 21.03.2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.75-81.
5. Ordinul Ministerului Tineretului și Sportului al Republicii Moldova cu privire la Clasificația Sportivă Unică a Republicii Moldova pe anii 2010-2013, nr.522 din 27.09.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr.259-263.

Prezentat la 09.08.2013

⁵ Precizăm că infracțiunea de manipulare a unui eveniment are un scop imediat și un scop mediat. Potrivit art.242¹ CP RM, scopul mediat al făptuitorului este de a obține bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, care nu i se cuvin, pentru sine sau pentru o altă persoană.